

A kötet hajszálvékony töredéke annak az óriási levélgyűjteménynek, ami a Tanár úr birtokában van, de mégis megmutatja az életsorsok és vallomások sokféleségét. A felvillanó életekről sokszor szeretnénk többet tudni, de ez a kincs a Tanár úré marad. Mienk az érzés, hogy ő mindannyiunk tanára volt, s mi tanítványai lehettünk, ami meghatározta gondolkodásunkat.

A TANÁR ÚR EMLÉKEI

Válogatás fél évszázad leveleiből

Próbáltunk megfelelni neki, ami korántsem volt egyszerű, de segített abban, hogy kialakítsunk egy értékrendet, ami alapján később rájöttünk, hogy megfelelni saját magunknak kell, hiszen egyesével fogunk elszámolni az életünkkel.

Köszönet Tanár úrnak mindezért.

Tisztelettel: Csernátoni Gabi, Németh Miklós

2013. február 8.

Folprint Zöldnyomda Kft.

Blaskovich Tamás
ügyvezető igazgató

Szerkesztette:
Csernátoni Gabriella

Elöljáróban

Levelek?

Valaha Mikes Kelemen írt leveleket a nagynénikéjének. Nem küldte el őket senkinek, később kerültek elő, s nagy nehezen derült ki, hogy nem is volt nagynénje, maga találta ki, hogy legyen kinek írnia.

Ebben a kötetben azért talált egymásra sok levél, mert a címzettjük közös. Nem kitalált személy, hanem valóságos tanár, aki a huszadik század második felében jó negyven éven át tanított a budapesti József Attila Gimnáziumban /a Jóskában!/ történelmet, magyart s kilenc osztálynak volt osztályfőnöke. Az iskolából kilépő, a világban, a felnőtt életben frissen tájékozódó tanítványai keresik fel a leveleikkel, sokszor küszködve a megszólítással. Nem könnyű tegezniük azt, akit nemrég még a tanárúkként tiszteltek.

Hát igen: a tanár-diák kapcsolat! Eszünkbe jut Kosztolányi verse:

„Tanár az én apám. Ha jár a vidéki / városban, gyermekek köszöntik ősz fejét, / kicsinyek és nagyok, régi tanítványok, /elmúlt életükre emlékezve, lassan / leveszik kalapjuk... / Az én édesapám az emberek apja.”

Csak hogy ezek a levelek nem ilyen lassú kalapemelések. Nem a múlt megszépült emlékeit idézik. Egytől-egyig azokról a tapasztalatokról számolnak be, amelyek a felnőttek világába belépő fiatalok életét izgalmassá, gazdaggá, olykor fájdalmasan keservessé teszik. Vannak, akik az iskolapadból katonai szolgálatba kerültek. Könyveket emlegetnek, amelyeket lopva őriznek, elő- elővesznek a laktanyában, tapasztalatokat, amelyek egy szokatlan, értelmetlennek tetsző fegyelem nyomása alatt rájuk szakadnak. Mások rögtön egyetemre jutottak: tanulmányaikról, új környezetükről, szerelmeikről számolnak be. Sokan külföldről írnak. Családi kapcsolatok, ösztöndíjak révén idegen nyelvi környezetbe szakadtak – Moszkvától Svájcig, Amerikáig. Nem unalmukban írják a levelüket, nem is pusztán vagy elsősorban kedves hajdani tanáruk iránti tiszteletből. Nem neki akarnak örömet szerezni azzal, hogy fölkeresik. Érzik, érdemes beszámolniuk arról, ami történik velük, mert amíg a levelüket írják – akár csak egy meghitt beszélgetésben - bennük is rendeződik a rájuk zúduló élet sokféle tanulsága. Választ is várnak arra, amivel egykori tanárukhoz fordulnak. A levelekből kiderül, hogy ezeknek a válaszoknak, reflexióknak hasznát látják.

Olvasás közben gyakran eszünkbe jut: milyen gazdag személyiség lehet az, akihez ennyiféle tapasztalattal odafordulnak a tanítványai! Nemcsak az együtt töltött iskolai évek tanári munkájával, figyelmével érdemli ki ezt a bizalmat, hanem azzal a jókedvű, készséges és kifogyhatatlan bölcsességével is, amellyel rezonál a fiatalok írásaira. Hogy győzi elolvasni ezt a sok levelet, ha mégoly érdekesek is, hogy képes jó kedvvel, igazi együttérzéssel válaszolni rájuk, mintha más dolga se volna, mint hogy levelezgessen a volt tanítványaival. Hogy nem félt attól /az „átkosban”/ hogy a hozzáírt leveleket is, meg az ő leveleit is elolvassák mások, és a végén dicséret helyett lakat alá vethetik.

Érdekes, hogy a kötet levelezésének csak az egyik oldalát kínálja az olvasó elé. A volt diákok leveleit olvasva meggyőződhetünk arról, hogy Vasbányai tanár úr kifogyhatatlan érdeklődéssel fogadja az írásaikat. Válaszol rájuk, nem úgy, mint egy adatbank, amely előre elkészített

megoldásokat kínál a kérdezők elé, hanem élő és leleményes emberként. Mindenkihez úgy szól, mintha egyedül őrá kellene figyelnie. Néha találkozik is valakivel, levelező viszonyban van, olykor meghívják, akár Amerikába is, hogy megismerkedjék növekedő családjukkal. Milyen szemérmes játék, hogy Vasbányai tanár úr leveleiből egy sort sem olvashatunk /legfeljebb egy kérdéssor bukkan fel valahol, amellyel levelezőpartnereinek egy csoportjához fordult / mintha azokat szemérmességből nem akarná a kötet olvasóinak kezébe adni.

Levelek?

Végül is mi közünk nekünk, e kötet olvasóinak azokhoz, akik itt egymással levelezgetnek? Csak egy szokatlanul gazdag pedagógiai kaland vonz magához minket, amikor ezeket a leveleket olvassuk? Egy darabig feszengve pillantunk be ebbe a számunkra ismeretlen viszonyrendszerbe. Előbb-utóbb úgyis világossá válik előttünk, hogy úgy olvashatjuk ezt a kötetet, mint egy regényt. Központi cselekménye nincs, vagy alig van, de igazi témája egyre lenyűgözőbben megmutatkozik. Nem pusztán egy pedagógiai kaland izgalma ragadja meg az olvasót. A világ, a mi világunk tárul elénk, ha mint egy erdőben, bolyongunk a fiatalok beszámolóí között. „De te fabula narratur!” Nem kíváncsi vendégek vagyunk itt. Talán ha próbaképpen mi is íránk egy levelet Vasbányai tanár úrnak, nekünk is válaszolna?

Maga a kötet a válasza. A meg sem írt kérdéseinkre.

Dr. Jelenits István SchP

gimnáziumi tanár

Kedves Tanár Úr!

Köszönöm a lehetőséget, hogy könyvbe szerkeszthettem a válogatott leveleket. Ezeken keresztül sok órát töltöttem Önnel és a tanítványaival. Köszönöm a bizalmat, nagy megtiszteltetés ez a számomra.

Lenyűgöztek a levelek. A sok őszinte kitárulkozás, amelyek az Ön figyelmére, szeretetére és tanácsaira vágytak. Ez mutatja, hogy Tanár Úr milyen mértékadó és értékadó ember az életünkben. Ezért szerintem érdemes élni. Ahogy egyik tanítványa írta:

„Tisztelem, amit félszázados pályádon tettél és nagyra becsülöm a következetes életművet. Köszönöm, ami ebből rám jutott.”

Én szerencsés vagyok és elégedett vagyok az eddigi életemmel. Szerető családban nőttem fel, és ami gyerekkoromban fájt az csak megerősített és arra ösztönzött, hogy megpróbáljam jobban, másképp csinálni. Már látom, hogy sok hibát követtem el, de ezek további tanulásra, változásra ösztönöznek.

A gyerekeinket felneveltük. Sok hibával, de még több szeretettel és nagy igyekezettel. A családuk biztos háttér a számukra, és talán ez a legfontosabb. A házasságomban időről-időre megtapasztalom a harmóniát. S mivel tudatosan hatni akaró életemből még van hátra bőven, így van még feladatom.

Világéletemben nagyon kíváncsi voltam az emberi életekre, sorsokra, és arra, hogy ezek milyen hatással vannak a személyiségünkre. Mostanában leginkább az foglalkoztat, hogy hogyan lehet az általam megtalált harmóniával másoknak példát mutatni, segíteni.

Ami még nagyon fontos az életemben, hogy megkaptam a hit áldását, érzem a mindennapjaimban a Gondviselést és a szeretetet, ami fantasztikus érzés.

Végezetül kis késéssel válaszolok Tanár Úr kérdőívének egyik kérdésére.

A gimnázium négy éve meghatározó volt számomra. Ugyan a tananyagból alig emlékszem valamire, de megtanultam gondolkodni, tisztelni a másik ember véleményét. Megtapasztaltam a véleményalkotás és nyilvánítás szabadságát, a közösség erejét, a nyitást a világra, a művészetekre és a tudományra. Kaptam boldog éveket és megtaláltam a páromat. Kaphattam volna ennél többet? Nem hiszem.

Tisztelettel és szeretettel kívánok nagyon Boldog Születésnapot Tanár Úrnak!

Németh (Csernátori) Gabi

Bp, 2013. február 1.